

getések, a közös lemez-hallgatás, vagy magnó felvételek készítése, a folyóiratok megjelent új számainak ismertetése gazdagítja a klub-programot és előbbre viszi a zökkenőt, a kevésbé sikeres programok ellenére is az egész együtttest.

Szokássá vált, hogy az előadásokhoz bibliográfiát adnak, cikkek elolvasását javasolják. Gyakran éppen az ilyen közlések és javaslatok szülik a klubtagok vállalkozásait: egyik felajánlotta, hogy szívesen beszámol pl. Garai Gábor legújabb verseskötetéről; a 22. sz. könyvtár egyik klub-tagja természettudományos előadásra jelentkezett; a soroksári klubban a tagok maguk tartottak vita indító előadást zenetörténeti, képzőművészeti, irodalmi, építőművészeti és technikai témákból.

Mindezek természetesen édes kevés abból, amit ezeknek a kluboknak a programja és tevékenysége jelent a fiatalok életében, valamint a könyvtár nevelőmunkájában. Csak arra jó, hogy a lehetőségeket felvillantsuk. Am kiderülhet ebből is, hogy milyen hasznos és fontos könyvtári tevékenység ez. Mindenütt, még a legkisebb faluban is akadnak hozzáértő pedagógusok, orvosok, mezőgazdászok, egyéb szakemberek, akik a könyvtáros felkérésére készségesen nyújtanak segítséget a klubok életének tartalmasabbá tételéhez. Olyan próbálkozások is eredményt hoznak, mint a tapasztaltabb és műveltebb olvasók beszámolóit az általuk olvasott könyvekről. Tapasztalatunk szerint nagy sikere lehet egy-egy novella közös felolvasásának, versek és kritikák közös elemzésének. A fiatalok képezik azt a legbiztosabb tartalékot, amelyre mindig számítani lehet. A középiskolások tulajdonképpen — egy bizonyos szinten — maguk is képesek egyes témák feldolgozására és a közösség előtt való elmondására. Ahol tehát nincs sokkal több lehetőség, a klubvezető könyvtáros ezzel is bőven élhet.

A klubok megszervezése tehát eredményes vállalkozás, és egy a sok közül, ami a rendszeresen olvasó emberek neveléséhez jó eszköz lehet. Szeretnénk, ha a mi próbálkozásunk másokat is tettekre serkentene és a művelődő fiatalok sok száz „fiatal olvasók klubja”-ban találják meg a közös művelődés lehetőségeit.

Mikó Zoltán

A gyermekkönyvtárak „felnőttesítése”

A 13—14 éves gyermekeket már nem csak a gyermekkönyvek érdeklik. Számos olyan felnőtt szépirodalmi és ismeretterjesztő könyv van, amelyeknek olvasását nyugodtan ajánlhatjuk az általános iskola felső osztályába járó fiúknak és lányoknak is. Az elmúlt években rendszeresen bővítették a gyermekkönyvtárakat az ilyen könyvek választékát. A „Válogatás a felnőttek irodalmából” elnevezésű szépirodalmi csoportban megtalálhatók a könnyebb klasszikus regények, a versek között a magyar és külföldi nagy költők válogatott, vagy összes művei; az ismeretterjesztő művek közé pedig egyre több felnőtt szakkönyv kerül. A gyermekkönyvtárak kézikönyvtárának most kiadott jegyzékében többségben vannak a felnőtt művek. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekkönyvtár ki tudja elégíteni a nagyobb gyermekek sokféle természet-tudományos, technikai, művészeti érdeklődését.

A felnőtt könyvek beszerzése arra is alkalmas, hogy enyhítse a választék bővítésének gondjait a gyermekkönyvtárban. Állandó panaszokat hallunk, különösen a nagy gyermekkönyvtárak könyvtárosaitól, hogy kevés féle gyermekkönyv jelenik meg, a megjelentek közt

is sok az utányomás, vagy régebbi művek új kiadása. A többpéldányos beszerzés hovatovább elszínteleníti a könyvállományt, csökkenti az olvasási kedvet. Ezért is kell bátran válogatnunk a felnőtt könyvek közül, bár tudjuk, hogy ezzel csak a legnagyobb és legfejlettebb gyermekolvasók könyveinek választéka fog bővülni.

Sok gyermekrészes könyvtárosának meg kell még küzdenie a vezetők aggályaival, hogy ezeket a „drága” felnőtt könyveket oda lehet-e adni a gyerekeknek? Ráadásul a szubjektív akadályokon kívül a beszerzési keretek szűkös volta is hátráltatja a kívánt fejlesztést.

Egy-két év múlva bizonyára minden gyermekkönyvtárnak gazdag választéka lesz a felnőtt könyvekből. Az *Új könyvek* című tájékoztató „csillagos” jelölése is segíteni fogja ezt a fejlődést.

De a beszerzéssel egymagában még nem valósítottuk meg a 13—14 évesek jobb könyvtári ellátását. Tudomásukra is kell hozni ezeknek a gyerekeknek, hogy milyen könyveket szereztünk be éppen önék. S meg kell mutatnunk, hogy tanulásukat és egyéni érdeklődésüket hogy segítik a gyermekkönyvtár felnőtt könyvei.

A Körmentdi Járási Könyvtár új gyermekkönyvtára. Tervezte és a felvételt készítette Vizi László

A ruhatári rész és a vetítőfülke feljárója az új körmentdi gyermekkönyvtárban (Vizi László felv.)

A számok is bizonyítják, hogy a hetedik-es-nyolcadikos gyerekek, a serdülő korosztályok kissé idegenkednek a gyermekkönyvtártól. Mintha úgy éreznék, hogy ők már kinőttek onnan.

Néhány gyermekkönyvtárban feljegyeztük, hogy az olvasóknak hány százaléka született az 1950—1955 közötti években.

Budapest, 5. sz. gyermekkönyvtár (V., Aulich utca)
 Budapest, 12. sz. gyermekrészleg (X., Füzér utca)
 Budapest, 21. sz. gyermekrészleg (III., Csillaghegy)
 Nagybátony. Járási gyermekrészleg

	50	51	52	53	54	55
Budapest, 5. sz. gyermekkönyvtár (V., Aulich utca)	11	17	17	21	11	11
Budapest, 12. sz. gyermekrészleg (X., Füzér utca)	9	16	11	19	16	12
Budapest, 21. sz. gyermekrészleg (III., Csillaghegy)	13	13	14	16	16	13
Nagybátony. Járási gyermekrészleg	6	8	10	13	17	16

Ezekhez az adatokhoz hozzá kell még tennünk, hogy a „pihenő” olvasók közt mindenhol nagyobb százalékban vannak az idősebb évjáratú gyermekek.

A százalékos arányok értékelésénél azt is figyelembe kell vennünk, hogy az 1950-ben születettek már beiratkozhattak a felnőtt könyvtárba, s egyrésztük bizonyára be is íratkozott. A 13—14 éveseknél gondolnunk kell arra, hogy a serdülés is elvonja őket az olvasástól. Tehát nem csak a gyermekkönyvtári könyvállománytól és olvasószolgálatától függ, hogy hűséges olvasók maradnak-e az utolsó két évben.

Bizonyos azonban, hogy az Aulich utcában azért van több gyerek a felső évfolyamokból, mert gazdagabb a felnőtt könyvek választéka, mint például Nagybátonyban, ahol a felső évfolyamok erősen elnéptelenedtek.

A „felnőttesítés”-nek nemcsak előnyei

vannak, hanem veszélyei is. Több lehetőség van például arra, hogy a kisebb gyerekek nem nekik való könyvet válasszanak, s családodtan, elolvasatlanul hozzák vissza. A gazdagabb állomány gondosabb könyvajánlást követel, és a gyermekek személyes igényeinek jobb ismeretét. Egyébként sem akarjuk, hogy a nagyobbakkal való fokozottabb foglalkozás az egész gyermekkönyvtár hangulatát, jellegét megváltoztassa. A mesét, játékot semmiesetre sem szabad visszaszorítani. „Kisokos” serdülőolvasóink is kivehetik a részüket a könyvtár játékos szórakozásaiból.

Nem is felnőttetésről van szó igazában (azért is használtunk időzőjelet), hanem egyszerűen arról, hogy a különböző életkorú, különböző fejlettségű gyermekek, a kisebbek és nagyobbak egyformán jól érezzék magukat a gyermekkönyvtárban.

Vargha Balázs